

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

17. De Annunciatione Beatissimæ Mariæ Virginis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

crem in *c. crucis dist.* 3. nimirum suo tempore inuentam esse crucem Dominicam? Ratio dubitandi est duplex. Prima, quia Eusebius *Cæsariensis in tribus quatuorve libris de vita Constantini Magni*, cum meminisset Helenæ, & narraffet ea, quæ studio Christianæ religionis egerat, nihil prorsus scripsit de cruce ab ea inuenta, cum res esset alioqui omnium ore testatissima. Altera, quia illud decretum Eusebij parum, aut nihil coherentem videtur cum ipsa Historiæ narratione. Nam Eusebius obiisse fertur antequam Constantinus ad Christi fidem, & religionem conuerteretur, & ex historijs constat crucem esse inuentam ab Helena Constantini matre, non post Nicæna Concilio: quo tempore Siluestro post Melchiam, qui Eusebio successerat, Petri sedem tenebat.

Respondeo ad primum, plus in hac parte valere auctoritatem Ambrosij, Paulini, Sulpitij, Soeratis, Theodoretij, Rufini, & Cassiodori, referentiam inuentam crucis historiam, quam vnius Eusebij, qui eam silentio præterit. Ad aliud vero quod supra obijciebatur, quidam respondeant, in eo Decreto, & epistola Decretali, Eusebium positum esse pro Siluestro, nam Inuentio crucis, Siluestri tempore videtur contigisse. Alij vero, inuentam esse crucem ab Helena tempore Eusebij Papæ, non Syluestri, nam Imperatore Constantino; Eusebius Ecclesiam gubernabat, & Helena Constantini mater, non post Nicæna Concilium peractum, sed paulo post victoriam, quam de Maxentio Constantinus reportauerat, Hierosolymam petij gratia inuisendi loca sancta, & tunc ibi crucem inuenit. Sed certe verisimilius eo, vitiatum esse illud decretum, & pro Eusebio legendum esse Syluestrum.

Vltimo quaeritur, Quid sit illud quod Evangelistæ narrant de Christo in cruce acto, & in cruce pendenti datum esse vinum myrrhatum, vt Marcus ait *cap. 15.* aut vinum cum felle mixtum, vt dicit *Matth. cap. 27.* Theophylactus, & Euthymius aiunt verumque esse illud dari & oblatum, sed à diuersis, alius aliud offerebat, & ita quidam obtrahunt vinum cum myrrha mixtum, alij vinum sine aceto cum felle. Augustin, *lib. 3. de consensu Euang. c. 11.* Evangelistas sic conciliatos, ait, fuisse illi vinum datum cum myrrha & felle mixtum, vt esset amarus, aut *Matth. eum dixisse vinum cum felle mixtum, id est, amarissimum, & Marcum item significasse eum dixit vinum myrrhatum: est enim myrrha amarissima.* Vnde omnes conueniunt apud Marcum vinum myrrhatum intelligi amarissimum. Augustinus Beda, Strabus, Theophylactus, Euthym. Caietan. Maior, & alij. Id milites fecerunt ex malicia Iudæorum: nam cum vinum dari soleat ad confirmandum animum, Iudæi fecerunt ex odio & malevolentia, vt milites Christo darent vinum amarissimum. Quidam dixerunt, à pijs mulieribus, quæ Christum lamentantes sequebantur, vinum myrrha commixtum datum fuisse, quod tormenta, & cruciatos subituri dari solebat, vt conditi vini ardore alienatis sensibus dolorem, aut nullum, aut minorem sentirent: à militibus vero ex crudelitate, & odio Iudæorum datum fuisse vinum cum felle mixtum. Et quia à pijs feminis vinum propinabatur ad sensus alienandos, non accepit Dominus. Non placet, quia reuera vinum myrrhatum datum est, quia erat amarissimum: noluit vero Christus, quia vinum erat, vt in cœna dixerat se non bibiturum de genuimæ vitis, donec biberet illud nouum resurgens ex mortuis. Alij vinum myrrhatum datum esse Domino dicunt à pijs hominibus, hoc est, vinum ex myrrhinis vasis trahens odorem iucundum & gratum, quod ad conseruandum & recreandum valebat: & ideo illud Dominus refutaui. Hoc mihi placeat, nisi communis esset omnium interpretum sententia, vinum myrrhatum apud Marcum intelligi vinum amarissimum.

Si quaeras quare mons, in quo crucifixus est Dominus, dictus sit Caluarie locus. Multi veteres Patres dixerunt, antiquam esse traditionem, ibi sepultum esse primum

hominem, qui fuit totius generis humani caput, & ideo dictum esse illum montem, Caluarie locum, hoc est, locum & sepulturam capitis. Sic Tertullian. *lib. 2. contra Marcionem.* Origen. *tract. 35. in Matth. Basil. in Levit. cap. 5.* Athanas. *de Passio. & cruce. Epipha. heresi. 40.* Chrysof. *homil. 84. in Io. Ambros. lib. 5. epist. 9. August. ser. 71. de temp. & quæst. 101. in Gen.* Cyprianus siue quicumque est auctor libelli de operibus cardinalibus. At S. Hieron. *in epist. ad Ephes. ca. 5.* & *in Mat. ca. 27.* hanc traditionem non recipit, & ait locum illum esse dictum Caluarie, eo quod esset locus, in quo damnati capite amputabantur, quasi dictus sit locus decollatorum. Sed nec est, quod antiquam traditionem, & maiorum nostrorum sententiam deseramus, nec quod negemus locum illum dictum esse Caluarie duplici ratione, & quod ibi esset sepultura primi hominis & capitis, & quod esset locus decollatorum: decuit, vt ibi Christus moreretur, vt ibi primus homo fuerat sepultus: decuit etiam, vt ibi erat arca damnatorum, ibi erigerentur pro illa martyrum, decuit, vt sicut CHRIVS factus est pro nobis maledictum, sic pro omnium salute, quasi reus inter reos crucifigeretur. Denique, vt sicut in Adam omnes mortui sunt, sic in CHRISTO omnes viuificentur.

CAP. XVII

De Annuntiatione Beatissimæ Virginis Mariæ.

PRIMO quaeritur, Quot festos dies in honorem B. Virginis Mariæ colat & obseruet Ecclesia? Respondeo in *cap. Conquestus, de Ferijs* ex Gregorio IX. inter dies festos numerari omnes festiuitates, vt ibi dicitur, B. Virginis, & in *cap. Pronunciandum de consec. dist. 3.* ex Concilio Lugdunensi recententur tantummodo tres, celebritas nempe Purificationis, Assumptionis, & Natiuitatis, vbi omittitur dies Annuntiationis. Sed dubitandum non est, quin eo tempore huiusmodi dies festus coleretur. Et annotant in *dicto c. Conquestus, de Ferijs*, Hostiensis, Ioannes Andreas, & Panormitanus, nomine festiuitatum B. Virginis intellexisse Gregorium IX. quatuor celebritates, videlicet, Purificationis, Annuntiationis, Assumptionis, & Natiuitatis: nam quatuor huiusmodi dies festi ab antiquis Ecclesie temporibus ante Gregorium IX. obseruabantur. Item dicit Hostiensis in *c. Conquestus, Annuntiationis celebratur in Vere. Assumptio in Aetate, Natiuitas in Antumno: Purificatio in Hyeme, vt quatuor anni tempora singulari B. Virginis patrocinio defendantur. Item, vt sint veluti quatuor gemmae in corona anni mirabiliter constitutæ: item, vt quatuor B. Virginis celebritates totum annum succedant: sicut quatuor flumina Paradisum irrigant. Præsertim, vt quemadmodum venti principales quatuor Mundi partes persolant, sic quatuor festi dies Deiparæ Virginis meritis, & precibus, per quatuor anni tempora recreemur, foveamur, & seruamur incolumes.*

Secundo quaeritur, Cur Christus Dominus mensem Martium elegerit in quo conciperetur? Respondeo, multis de causis hunc mensem elegisse. Primo quia in Martio creatus est mundus, vt affirmat Athanasius *quæst. 9. c. 17. ad Antiochum.* Augustinus in *Quæstionibus ex veteri Testamento, cap. 8. c. 12. in Quæstionibus ex vitroque Testamento* (si tamen Auctor eius libri ille sit) *q. 106.* decuit igitur, vt illo mense, quo creatus est mundus, Dominus secundum carnem conciperetur, ad eum reparandum, atque redimendum. Deinde in mense Martio aquæ Diluuij, quæ totam terram operuerant, intra suos terminos *Gen. 8.* conclusæ sunt: cepit enim inundatio aquarum mense secundo, *Genes. 7.* hoc est, mense Aprili, vt annotauit Ambros. *li. de Noe cap. 17.* & durauit vndecim mensibus vsque ad Martium, qui fuit primus mensis, in quo imminutæ sunt aquæ. Conceptus est itaque Dominus mense Martio, vt tunc peccatorum colluuius cessaret, quando finita est aquarum inundatio. Tertio, in mense Martio facta est

liberatio Israeliici populi, qua solum est, vel potius contractum durum illud Aegyptiacae seruitutis, qua premebatur iugum. *Exod. 19.* Mense igitur Martio conceptus est Dominus, ut totum genus humanum a saeva, & immani tyrannide, & imperio Dæmonis liberaret. Quarto, in mense Martio Sol, qui est velut mundi oculus, ingreditur in signum Arietis: in eodem mense Christus lux mundi, in vtero Virginis conceptus, & tanquam agnus, ut esset victima, & hostia pro totius mundi peccatis. Quinto, in mense Martio Sol incipit esse in signo Arietis: decuit enim, ut Christus sol iustitiae eo mense conciperetur, quia venit ut pastor gregem suum reduceretur in caulam & Euangelij pabulo sustentaturus. Sexto, in mense Martio dies cum noctibus equantur, & propterea fit aequalitas dierum & noctium: eodem mense conceptus est Dominus, ut peccatores ad iustitiam reuocaret, & eos iustis pares efficeret: & mundana, quae nox peccatorum ignorantiae tenebris operuerat, cum ecclesiis sociaret, & reconciliaret ima summis, pacem denique faceret inter homines, & Angelos. Septimo, in mense Martio incipiunt augeri dies, & noctes decrescere: decuit itaque, ut in eo mense Dominus conciperetur, ut ita inciperent minui veteris legis umbræ, & tenebræ ignorantiae Geatium: & simul inciperet Euangelij, & gratiae diuinæ lux. Octauo mense Martio finitur hyems, & incipit ver nouum: incipiunt decrescere hybernae pluuiae, & frigora, liquefieri niues, cantillare volucres: Eo igitur mense conceptus est Dominus, ut inciperet nova lex gratiae, minueretur peccatum, duræ improborum mentes mollieretur, & iusti, ut Deipara, & Elisabeth, & Ioannes Baptista, diuinas laudes duleiter decantarent. Nono, in mense Martio saltitant, & exultant agai, eo quod ver nouum incipiat: mense Martio concipitur Christus, incipit noua lex charitatis, & gratiae: saltat, & exultat tanquam agnus in vtero matris, Ioannes Baptista. Decimo in mense Martio incipiunt omnia renouari, plantæ virefcere, ut flores deinde, & fructus emittant. Eo mense conceptus est Dominus, ut omnes Mundi gentes inciperent respicere ad nouam, & meliorem vitæ frugem conuersæ, ut flores, & fructus iustitiae facerent.

Luc. 1.

Gen. 1.

Gen. 2.

Tertio quaeritur, Quoto die mensis, & hebdomadæ conceptus est Christus? Traditio habet Ecclesiastica eum conceptum esse die 25. Martij: & constat ex supputationibus Astronomicis, ea dies erat sexta feria hebdomadæ, scilicet dies Veneris: nam eo anno littera Dominicalis erat B. & dies Veneris erat G. Decuit sane, ut in die Veneris Dominus conciperetur: ut sicut primus Adam terrestri creatus est sexta die hebdomadæ, ita secundus Adam caelestis sexta die conciperetur. Item primus homo sexta die peccauit, & cecidit: Christus etiam sexta die primi hominis redemptionem incepit, & postea trigesimo tertio vitæ suæ anno consummauit sexta feria: nam die Veneris mortuus est, ut constat *Ioan. 19.* Præterea sexta die primus homo de terra formatus, positus est à Deo in Paradiso Voluptatis *Genes. 2.* Filius Dei quoque in sinu Patris ex omni aeternitate progenitus conceptus est secundum carnem sexta die in vtero Virginis, tanquam in Paradiso deliciarum, id est, charissimum, & virtutum. Primus homo fuit in Paradiso positus, ut custodiret illum, & excoleret: ita Christus Virginem, matrem suam custodiuit, & exornauit: liberam & immunem ab omni peccati labe, integram animo & corpore seruaui.

Quarto quaeritur, Quota hora diei conceptus est Christus? Diuersi diuersa tradiderunt: quidam putarunt, appetente nocte Angelum ad Virginem venisse, & eam saluasse, cum ea sermonem habuisset usque ad mediam noctem, & tandem Virginem suam praefuisse consensum, & tunc Filium Dei in eius vtero secundum carnem fuisse conceptum. Alij vero dicunt Angelum B. Virgini apparuisse initio diei, videlicet in aurora matutina; Et tunc Christum esse conceptum. hi mouentur auctoritate Athanasij in sermone de Deipara ad finem, ubi dicit, ab An-

gelo salutatam fuisse B. Virginem in exordio diei, & eadem hora, qua Sol inchoat diurnum cursum suum, ac incipit in nostro hemisphærio apparere. Christum solem iustitiae tanquam gigantem suum iter inchoasse, & in nostro hemisphærio secundum carnem esse coepisse.

Meo iudicio, fuit conceptus media nocte desinente, & incipiente iam die. Id probat triplici ratione. In primis, quia Christus Dominus natus est media nocte finiente, cum dies inchoabat, videlicet vigesima quinta Decembris: sic enim habet Ecclesiastica traditio. Ut ergo essent integri, & perfecti nouem menses à die qua conceptus est, usque ad diem, in qua natus fuit, conceptus est in eadem hora diei vigesima quintæ Martij. Deinde, ut utroque tempore impleteret, quod dictum fuerat in libro Sapientie, *cap. 18. Dum medium silentium tenerent omnia, & nox in suo cursu medium iter haberet, omnipotens sermo tuus Dominus à regalibus sedibus venit.* Durus videlicet debellator in medio extremi tempore exiliuit nimirum die vigesima quinta Martij venit verbum Dei in vterum Virginis ex sinu Patris: & die vigesima quinta Decembris processit in mundum ex vtero matris virginali. Postremo: ut responderet veritas figuræ: nam Angelus Dei media nocte iussu Domini venit ad occidenta primogenita Aegyptiotorum, & ad liberandum israeliticum populum *Exod. 12.* ut in terram patribus promissam reduceretur. Ita Christus magni consilij Angelus: media nocte conceptus, & natus est, ut populum suum à potestate Dæmonis liberaret, & primum hominis peccatum destrueret, mortem exterminaret, & suos in vitam æternam reduceret.

Sap. 18.

Ija. 9.

Gen. 1.

Quinto quaeritur, Cur Deus voluerit arcanum incarnationis mysterium per Angelum nunciari? Multis de causis id voluit Dominus Deus: Primum, ut seruariet ordo, quem Deus ipse in principio constituerat: ministerio enim Angelorum diuina hominibus panduntur, vltima cum supremis per media copulerentur. Secundo, ut modus in erigendo, & redimendo homine, responderet modo, quo ille ceciderat in captiuitatem, seruitutem, & miseriam. Ut sicut femina mali Angeli verbis inducitur, primum homini perniciem, & mortem intulerat: sic altera femina boni Angelus dicitur instructa, Mundo salutis auxilium afferret, atque in lucem ederet. Tertio: ut inter Angelos, & homines pax componeretur: Erat Angelus iratus in hominem, quod Deum Angelorum tegem, & Dominum offendisset: conquirebatur homo quæsi iniuria, & damno affectus, quod Angeli, quamuis mali arte maligna, & callida astutia in tot & tantas vitæ miserias incidet: nisi. * Archangelus est, ut ambo reconciliarentur. Quarto, cum lis, & bellum est inter magnos Reipublicæ Christianæ Principes, solet summus Pontifex Legatum à latere mittere, qui litem dirimat, pacem componat, bellum impediatur, ne Christianæ Republicæ Principum discordia, & inimicitia discissa, atque dissoluta peteliteretur. Erat inter terrestria, & caelestia, inter diuina & humana, denique inter Deum & hominem lis, & bellum, mittitur Legatus à latere, hoc est, Angelus ex curia caelesti, qui omnia rite componat, vel pacem & concordiam reducat, ne mundus in studia Principum contraria diuisus intereat. Quinto, inter magnos Principes non solet matrimonium celebrari sine aliquo eximio, & insigni peranympho. Triplex erat spirituale matrimonium contrahendum: videlicet inter Deum, & B. Virginem, nam Spiritus sanctus erat Virginem in sponsam accepturus: inter Deum & humanam naturam, quia proculdubio futurum erat, ut Filius Dei eam mirabili incarnationis vinculo sibi coniungeret: & inter Deum, & Ecclesiam Euangelicam, quoniam Deus erat eam sibi in fide, spe, & charitate singulari copulaturus. Mittitur ergo de caelo patanymphus eximius & insignis, nimirum Angelus, non quilibet, sed primus suæ hierarchiæ. Sexto decuit, ut mitteretur ad Virginem omni peccati labe immunem ac liberam Angelus, qui est puræ, integræ, & virginalis vitæ cultor, & custos.

Sexto

Sexto quaeritur, Cur inter Angelos electus est Gabriel ad Incarnationis mysterium B. Virgini nunciandum? Profecto convenit nomen cum officio, quod fecit. Gabriel nimirum idem est, quod fortitudo Dei. Magnum reuera fuit fortitudinis opus persuadere Virgini, quae erat summa cuiusdam humilitatis, ut crederet se ad tantum dignitatis gradum diuinitus taceam, ut esset Dei mater futura. Magnum fuit persuadere ei, quae virginitatem Deo sancte vouerat, ut crederet se concepturam, & parturam filium saluo, & incolumi virginitatis pudore. Magnam fuit, ita cum B. Virgine negotium peragere, ut non solum impetratum fuerit, quod postulabatur ab ea, sed id etiam obtentum, ut illa seipsum offerret: *Ecce, inquit, ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.* Deinde quid potentius quam facere, ut homo sit Deus? hoc enim facere, est infinitae, & diuinae potentiae, atque virtutis. Recte igitur, Gabriel Angelus dicitur, qui venit nunciaturus fortissimum Dei factum. Quid potentius, quam per carnem infirmam, quam Diabolus per peccatum deiecerat, infero: om potestates vinci, eorum Vasa, & spolia diripi? hæc autem fecit Filius Dei humana carne vestitus. Ergo merito fortitudo Dei appellatur Angelus, qui est eorum omnium, ut tale opus nunciaret. Testatur Glossa *Daniel. 8.* Gabrielem esse ducem praesentis praesentium ad Deo: recte ergo mittitur nunciaturus bellum, quo erat Christus pugnaturus cum Diabolo, Peccato, Morte, atque inferno. Item Gabriel sonat, quod Latine vir Deus: merito ergo mittitur Gabriel ad nunciandum Incarnationis mysterium, atque arcanum a saeculis absconditum, quo futurum erat, ut Deus esset homo, & homo Deus. Ad extremum *Daniel. 9.* Gabriel Angelus Danieli praedixit tempus aduentus Domini futuri: ac proinde recte mittitur ad nunciandum Virgini, impletum esse tempus, quo Dominus secundum carnem erant in eius uterum venturus.

Septimo quaeritur, ex quo Angelorum ordine sit Gabriel missus ad B. Virginem? Est ex ordine Archangelorum, qui est secundus in infima hierarchia, quae constat Principibus, Archangelis, & Angelis. *Irenaeus lib. 5. c. 25.* *Ambrosius lib. 5. de Spiritu sancto cap. 7.* *Augustinus sermon. 14. de Natali Domini.* *Gregorius hom. 34. in Euangelia,* *Hefychius hom. 1. de S. Despara. S. Thomas 3. part. q. 30. art. 3. ad quartum.* Quæritur: An sit supremus omnium Archangelorum? Est. Ita Gregorius, Hefychius, & S. Thomas loquuntur supra citatis. Quæritur etiam, An Michael sit illo superior? Est: Ita Hieronymus *Dan. 9.* *Reperit. lib. 5. in Apocalypsin cap. 1.* quia Michael est ex ordine Principatum, qui est supremus ordo in vltima hierarchia, sub quibus sunt Archangeli, & Angeli. Praesentem autem Principatum prouinciarum, & regnis. Vnde *Dan. 10.* *legimus: Princeps regni Persarum resistit mihi viginti & octo diebus. Et ecce Michael vnus de Principibus primis venit in adiutorium meum.*

His nihil obstat, quod Gabriel dicitur, non Archangelus, sed Angelus, cum tamen sit ex ordine Archangelorum, & Michael vocetur Archangelus in Ecclesiastico officio, tamen ex ordine Principatum sit. Quia sicut ex omni hierarchia & ordine spiritus caelestes communi vocabulo appellari solent Angeli; sic etiam Michael appellatur Archangelus, quamuis alioqui sit ex ordine Principatum: quoniam omnes Spiritus caelestes superiores infimo Angelorum ordine, communi vocabulo Archangelis, hoc est, primarij, & principales Angeli, dici consueverunt.

Octauo quaeritur, In qua specie, & figura apparuit Virgini Gabriel Angelus? Creditur apparuisse in specie humana. *S. Thomas 3. part. q. 30. art. 3.* Decuit, in hac specie & figura, ut Angelus appareret Virgini, quoniam sic apparuerunt Angeli Abraham & Iacob Patriarchis, Danieli, & Tobiae: & verisimile est apparuisse tanquam iuuenem modestum, decorum, & elegantem, candidissimis quoque vestibus indutum. Sic enim apparuisse Angelum quemdam in Dominica resurrectione legimus. Hinc etiam est,

ut credatur voce humana locutus, & vsus Hebraeo sermone, quia ad Virginem, ex Hebraeis parentibus natam, loquebatur.

Nono quaeritur, Quibus de causis decuit, ut Christus Dominus conciperetur, & nasceretur ex Virgine? Praedictum fuerat *Isaie. 7.* *Ecce Virgo concipiet & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emmanuel.* Vbi Hebraicus textus habet nomen Almaz, quod significat Hebraeis puellam incorruptam, & incognitam. Insuper idem nomen habet ante se articulum emphaticum (He): legitur enim Haalma, ut significaret Propheta se non loqui de vulgari, sed de praesantissima, & maxime insigni quadam Virgine, tanquam ita loqueretur: Ecce illa Virgo tot ac tantis figuris adumbrata concipiet, & pariet filium. Miraculum profecto grande, insolitum & inauditum Propheta praedixit: videlicet, quod puella virgo, illaeso, & integro virginitatis pudore esset conceptura, & partura filium, alioqui enim, si solum Propheta praedicebat virginem puellam, sed nuptam viro, communi & solito naturae cursu, & more concepturam, & parturam, nihil mirabile praedixisset.

Obijciunt Hebraei, Quorsum Propheta regi Achaz signum dedit liberationis futurae a duobus regibus hostibus suis, quorum armis oppugnabatur, quod ipse videre non poterat: siquidem post septingentos annos erat signum illud euenturum. Chrysostomus *apud Ioannem* dicit, signum non esse datum regi, sed domui David, quae non solum vsque ad Christum permansura erat, sed etiam generatura ipsum Christum, & ideo dixit Propheta: *Audite domus David.* Sic Chrysostomus.

Sed sciendum est nomen Hebraeum, quod Latinitus interpretis vertit (signum) non solum significare signum & indicium alterius rei, sed etiam miraculum, & quicquid praeter naturae ordinem sit. Sensus itaque Prophetae est: Quid defatigatis in signis quaerendis Prophetas, immo Deum ipsum, qui Prophetas ad vos mittere solet? Ecce Deus ipse facturus ad est in medio vestri, & grande illud, & stupendum miraculum, quo Virgo illa toties vmbis, & figuris praenunciata concipiat & pariat filium, qui vocabitur Emanuel, id est, Nobiscum Deus.

Butyrum & mel comedit, Periphrasis est infantiae, & puertitiae humanae: dixerat enim Propheta illum filium, futurum esse Emmanuelem, id est, Deum inter homines, ideo subiunxit (*Butyrum, & mel comedit*) quasi dicat, erit tamen verus homo, quia erit verè puer, qui sicut ceteri pueri lactea, & dulcia appetet, & comedet, acia vero, & acetosa fastidio habebit, & respuet.

Ut sciat reprobare malum, & eligere bonum. Particula (*ut*) non significat eo loco finem, sed consecutionem: quasi dicat, Dulcia comedet, acia, & amara repudiabit: ita ut sciat puer vitare malum, & eligere bonum. Vel particula (*ut*) iunxit Hebraeo more pro coniunctione causali, ut sensus sit: Dulcia comedet, reijciet amara, quippe qui iuuata sibi prudentia sciet eligere bonum, & a malo abhorre.

Dicit aliquis, Quomodo hæc cohaerent cum eo, quod statim subiicit Propheta, *Quia antequam sciat puer reprobare malum, & eligere bonum, derelinquetur terra, quam tu detestaris a facie duorum regum suorum.* Cohæret, quia sensus: Antequam puer ille nascatur, qui butyrum, & mel more aliorum puerorum gustabit, sentiet terra auxilium eius: nam ab ea expellentur duo illi Reges tibi infecti & inimici, qui eam possident, & in ea dominantur.

Praeterea *Prou. 30.* *Salomon dixit: Tria sunt difficilia mihi, & quartum penitus ignoro: viam aquila in caelo: viam colubri super petram: viam nauis in medio mari: & viam viri in adolescentula.* Vbi legitur (*in adolescentula*) prout habent Codices omnes Hebraici, & Latini multi emendati: tamen (*in adolescentia*) legunt plerique Latini textus; & communiter Graeci, & Beda, & Biblia Xisti V. & Clementis VIII. Romanorum Pontificum auctoritate correctæ. Sensus eius loci est secundum Hebraicam lectionem.

Cum

Esa. 7.

Pro. 30.

Cum Salomon mentis intelligentia considerasset tria, quæ cum per loca consueta transeunt, nullum sui transitum vestigium relinquunt, quo sciri, ac deprehendi queat, illæ pertransisse: videlicet, volatum avis per aera: iter colubri super petram, aut rupem: transitum navis per aquas maris: Tunc diuini luminis fulgore illustratus, considerauit conceptum & partum Beatæ Virginis, & ideo dixit (*Quareum penitus ignoro, Viam viri in adolescentula*) quasi ita diceret: Ignoro prorsus quomodo vir ille, qui est Saluator mundi venturus, concipietur, & nascetur ex puella incorrupta, & intacta, utpote virgo incognita.

Omnino refutandi, ac rejiciendi sunt quidam Catholici Interpretes, inter quos est Caietanus *Proverb.* 30. qui Iudeorum decepti mendacis, dicunt, in eo loco Proverbiorum Hebraico nomine (Almah) significari puellam iuuenilis quidem ætatis, sed corruptam & viro cohabitam: & sensum esse: *Viam viri in adolescentula*, hoc est, affectum & ardens studium viri deperentis adolescentulam corruptam, quod est difficile cognitum, cum corrupta iam sit. Sicut alia tria difficulter cognoscuntur, cum nullum post se vestigium relinquunt.

Quod autem Almah in eo loco significet puellam corruptam, inde probant, quia statim sequitur: *Talis est via mulieris adultera, qua comedit, & tergens os suum, dicit: Non sum operata malum.* Hic sensus est plane Iudaicus, & Christiano indignus interprete, & à littera multum abhorrens.

Sciendum est, apud Hebræos esse tria nomina: Naarah, Betulah, & Almah: Naarah, significat feminam, quæ puella, & adolescentula est, siue corrupta, siue incorrupta sit: est enim nomen ætatis, non status, & conditionis. Betulah significat feminam, dum virgo est, sed proeuctæ iam ætatis; est nomen status & conditionis, non ætatis. Almah significat feminam iunioris ætatis; quæ sit virgo innupta, & nulli viro cognita, ita ut sit nomen ætatis, & status, & conditionis: nam certe in omnibus alijs scripturæ locis Almah accipitur pro puella incorrupta *Genes.* 25. de Rebecea, *Exod.* 2. de Maria Moysi sorore. *Canticorum* 1. *Adolescentula dilexerant te nimis.* *Cant.* 6. *Adolescentularum non est numerus.* *Psal.* 67. *In medio iuuenularum tympanistrillarum.* *Isa.* 7. *Ecce virgo concipiet, & pariet.* Ergo non est vlla ratio, cur *Proverb.* 30. vox Almah non debeat sumi pro puella Virgine.

Nec probanda est aliorum Catholicorum sententia, sensum Salomonis esse, studium viri deperentis adolescentulam difficile esse cognitum, quia scilicet vagum, inconstans, multiplex & incertum: quia Salomon dixit se ignorasse prorsus viam viri in adolescentula, non quia vagam, & multiplex, sed quia nullum sui vestigium reliquit. Sicut alia tria, quæ proposuit.

Quomodo igitur, dicent Aduersarij, cohereret quod sequitur: *Talis est via mulieris adulteræ?* Respondeo, dupliciter coherere, Primo quidem sic: Ignoro viam viri illius, qui ex puella permanente virgine concipietur, & orietur: nam tam ignota erit, ut mater eius incorrupta, & inuolata permansura sit, ut si negare velit se concepisse & peperisse, convinci non possit, quia nullum sui conceptus, & partus vestigium in ea apparebit. Sicut mulier adultera, diuersa omnino ratione, scilicet quia corrupta iam est, negare facile potest, se eum hoc, aut cum illo rem habuisse. Deinde coheret hoc modo: *Talis est via mulieris adulteræ: ut verticulus ille accipiatur seorsim, non coniunctim cum precedentibus, ita videlicet: Hæc est conditio mulieris adulteræ, ut postquam cum aliquo turpiter egerit, tergens os suum dicere soleat: Operata malum non sum.*

Aduertendum etiam est, prædictum Salomonis locum, teste Galatino, Hebræum quendam ante Christi Domini aduentum, retulisse ad quatuor præcipua Christi mysteria. Cum enim dicitur: *Tria sunt difficultia mihi: Via a-*

quila in celo, interpretabatur ille sic: *Ascensio Christi in celum.* *Via colubri super petram*: id est, *Resurrectio Christi ex sepulchro: Via navis in medio mari*, id est, *Vita Christi qua nobiscum in hoc mundo est conuersatus: Via viri in adolescentula*, id est, *Ortus Christi ex puella permanente virgine post partum.* Quod si verum est: consequitur, ut Hebræus ille hæc Christi mysteria, Spiritus sancti insinuet, & afflatu cognouerit.

Decuit porro, ut Christus Dominus ex Virgine immaculata conciperetur, & nasceretur, multis ex causis. Prima, ut sicut primus Adam efformatus est ex terra virgine, id est, ex terra nullo humanæ indutrie sarculo prolata: Ita secundus Adam oriretur ex Matre Virgine intacta. Secunda, ut quemadmodum verbum nostrum in eternum in mente concipitur, & ex mente progignitur absque vlla ipsius mentis corruptione: ita Christum, qui est Verbum Patris æterni, decuit, ut conciperetur in vtero Virginis, & nasceretur ex ea sine vlllo ipsius Virginis detrimento. Tertia, ut sicut lucidissimus solis radius per vitrum, aut crystallinam fenestram pertransit, & non frangit eam: ita Christus, qui est candor, & splendor lucis æternæ, egredereetur in Virginem, & egredereetur ex ea, & nihilominus eam immaculatam seruaret.

Quarta, ut sicut ex sepulchro clauso exiit, & inanis clausis ad discipulos in vnum congregatos ingressus est: ita decuit ut egredereetur ad Virginem, & egredereetur ex ea semper clausa. Quinta præceptum à Deo datum filijs, ut patrem suum & matrem honorarent, & colerent; decuit igitur ut Christus, qui semper honorauit Patrem suum æternum honoraret & matrem eam integram in virginitate seruanda. Sexta, *Decens*, inquit Anselmus *libro de Conceptu Virginali cap.* 38. *fuit, ut ea puritate, qua maior sub Deo nequit intelligi, virgo illa niteret, qua fuit mater vniuersi Filij Dei.* Septimo decuit ut completeretur omnis modus generationis humanæ, docente Anselmo *loco citato cap.* 11. Primus Adam factus est à Deo sine viro, & femina: Eva formata est à Deo ex viro sine femina: ceteri hominum sunt ex viro & femina: Decebat igitur, ut formaretur secundus Adam ex femina sine viro. Octava, *Decens* fuit, ut Christus qui veniebat noua omnia facturus, nouum conceptum, & partum faceret. Nona, cõueniens fuit, ut Deipara omni castitatis genere niteret, Triplex autem est castitas: coniugalis, vidualis, & virginalis. Deipara fuit semper virgo: eadem fuit nupta; demum, viro defuncto, fuit etiam vidua. Decima, consentaneum rationi fuit, ut id quod Sapiens de sole dixerat, locum etiam haberet, in muliere amicta sole: fuit enim Deipara admirabile vas, quæ in vtero suo semper clauso continuit eum,

quem celi, & terra capere non possunt: ac si in scintilla concluderetur ignis, & in vna gutta, tota maris aqua, & in terra puluisculo celum, & in pugno tota mundi vniuersitas. Item in Deipara Virgine fuit vinum nouum, & vinum vetus absque vlla corruptione, commixtione, & confusione. Vinum vetus, est coniugalis castitas, ac mater-na fecunditas: vinum vero nouum, virginitas est. Fuit Deipara nupta, & fuit mater, & tamen virgo semper intacta. Admirabile item est, ut vas semper clausum, liquorem odoratissimum intus accipiat, & nihilominus foras emittat. Conceptus est in vtero Virginis, & prodiit natus ex Virgine semper clausa Christus filius Dei gratiæ plenissimus, per quem gratiam omnes accepimus. Undecima, decebat ut Christus, qui veniebat à celo nos ab omni corruptione immunes, ac liberos seruaturus, matrem suam integram, & puram ab omni corruptione seruaret. Duodecima, Voluit Christus ex Virgine concipi, & nasci, ut tali matris conceptu & partu demonstraret quanto pete sibi virginitas placeret. Et ideo pendens in Cruce iam iam moriturus Virginem matrem sibi carissimam, Ioanni Virgini discipulo sibi gratissimo commendauit. Decima tertia. Cum descendit Dominus in montem Sinai *Exod.* 19. daturus legem Israelitis, noluit, ut ad montem accederet homo, aut bellua, & tamen

Co. 24.
Exo. 2.
Cã. 1.6
Ps. 67.
Isa. 7.
Proh.
30.

Sep. 7.

Ioh. 30.

Mat. 13.

Eccl. 43.

Ex. 19.

ibi

ibi erat paucos dies commoraturus. Quid igitur mirum cum è sinu Patris Filius Dei descendit in uterum virginis, ibi ad nouem menses habitaturus, & inde egressus daturus mundo Euangelicam legem soluerit, vt ad montem illum virginicum vir vllus accederet, aut vlla bestia, hoc est, vlla carnis corruptio, aut peccati macula.

Decimo queritur, Quibus figuris virginitas Deiparæ fuerit adumbrata? Respondeo, in primis adumbratam fuisse Numerorum cap. 17. in virga Aaron, quæ floruit, simul & fructum edidit absque vlla hominis cultura. Sic Deipara floruit, & fructum tulit absque vllò virili complexu. In flore virginitas; in fructu maternæ fecunditas significabatur. Deinde, Nabuchodonosor Dan. 2. vidit statuum magnam, quam percussit, ac fregit abscessus de monte lapidis sine manibus. In lapide illo significabatur Christus, qui ex monte virgineo sine manibus, hoc est, sine humana opera processit, & Luciferi, & mundi statuum suo verbo percussit, & sua virtute confregit. Tertio, adumbrata est Beatissima Virgo Exod. 2. in rubo ardente, & non combusto, secundum Bernardum in *Sermone de B. Virgine super illa verba Apocalypsis cap. 12. Signum magnum apparuit in celo: Mulier amictu sole: quemadmodum rubus replebatur igne intra se concepto: sic erat Virgo benedicta, plena Deo intra sua viscera concepto. Rubus absque vllò sui detrimento concepti ignem in se. Virgo in sua virginitate permanens, concepit in suo vtero verbum Dei. Item sicut rubus ardebat, hoc est, emittebat flammam ignitatis, & non comburebatur ita B. Virgo Filium Dei peperit; & tamen incorrupta permansit. Quarto, figurata est virginitas B. Mariæ in vellere Gedeonis Iudicum. 6. secundum eundem Bernardum, homil. 2. Super Missus est Angelus Gabriel. Sicut enim vellus est lana ex oue dempta & detracta sine vllò ipsius ouis vulnerere ita Christi caro fuit sumpta ex Virgine absque vllà ipsius Virginis corruptione. Quinto, delineata fuit Mariæ virginitas Ezech. 44. in porta sanctuarij quæ erat clausa, & vit non transit per eam, & ita fuit semper clausa. Sic in epistola S. Ambrosij, & aliorum Episcoporum in Concilio Teleusi congregatorum ad Siricium Papam. Sexto, impletum est in B. Virgine, quod dixit Salomon *Canticor. 4. Hortus conclusus, fons signatus*. Ter dictum est: *Hortus conclusus, hortus conclusus, fons signatus*, quia virgo ante partum, virgo in partu, & virgo post partum, Hortus propter fecunditatem, & fructum maternum: conclusus, propter virginalem gloriam, & partum diuinum. Et tertio loco non est repetitum *hortus conclusus* sed dictum *fons signatus* tantum, vt indicaretur spiritualium filiorum propagatio: *Signatus* autem, quo significaretur pudor virginialis illæ, atque illibatus. Impletum quoque est, quod *Canticorum: 7. dixerat Salomon de Ecclesia sponsa D. 13. Venter tuus sicut acornus tritici, vallatus lilijs. Venter tuus dixit, propter fecunditatem maternam sicut acornus tritici propter propagationem filiorum, quos spiritualiter in Ecclesia gignit. Vallatus lilijs propter virginalem candorem purissimo virtutum, omnium comitatu sociatum.**

Vndecimo queritur, Cur Christus Dominus voluerit nasci ex nupta femina? Veteres Patres, quinque causas huius rei tradiderunt. Prima est, ne si B. Virgo innupta peperisset, vt stupri rea mulctaretur, maluit enim Christus, filius Iosephi, id est, fabri, quam impudicæ feminæ filius videri, & putari. Ita sanctus Ambrosius & Bernardus homil. 2. super Missus est, Secundo, ne ipse Christus spiritus videretur; & ideo tanquam verus Messias à Iudæis non reciperetur: nam si cum ex legitimo coniugio cum procreatum putarent, tamen ideo contemnebant, quod fabri filium esse credebant, *Matth. 13. Et Mare. 6. quid, Deus bone, facturi erant, si spiritum dicere potuissent* ita S. Ambrosius. Tertio, vt Ioseph Mariæ, & infantis Iesu adiutor, & custos esset in ijs, quæ ad corpus spectant. Ita Damascenus lib. 4. de Fide orthodoxa, capit. 15. Quarto, vt Ioseph testis esset virginitatis Mariæ:

nemo enim in eius castitate asserenda tam dignus fide esse poterat, quam qui custos illius erat, qui vnus max me scire debuit, & potuit. Ita S. Bernardus homil. 2. super Missus est. Addit S. Hieronymus quinque rationem, capite primo in *Matthæum, & libro aduersus Heluidium: vt generatio nis Christi ordo, & series texeretur, & Christum ex semine Dauid, sicut fuerat ante prædictum: procreatum esse probaretur: non enim mortis erat apud Hebræos generationis ordinem per feminas, sed per viros deducere. Quare si B. Virgo innupta filium peperisset Christus ex incerto & ignoto patre progenitus crederetur.*

Addunt alij sextam rationem. Vt vterque status, virginitatis scilicet, & coniugium honoraretur. Ponunt etiam septimam, S. Ignatius in *Epistola ad Ephesos, Origenes homil. 76. in Lucam, Basiliius homil. de humana Christi generatione, Damascenus lib. 4. de Fide orthodoxa, cap. 16. vt virginitas Mariæ partus Dæmonibus celaretur. Hanc rationem quidam iuniores eo refutant, quod naturaliter Dæmones cognoscere potuerint, Deiparam post partum Virginitatem permansisse. At enim veteres Patres non sunt tam leuiter, ac facile confutandi. Dicendum igitur est, cognoscere quidem Dæmonem potuisse: sed cum intelligeret nuptam generatam, putauit Christum ex matrimonio morte aliorum hominum generatum fuisse: Dæmon enim ijs, quæ iuste, & recte fieri videntur, parum intendit.*

Duodecimo queritur, Cur Euangelistæ non dixerint, B. Virginem nuptam viro fuisse, & non desponsatam, si quidem inter Ioseph, & Mariam verum matrimonium erat? Sciendum est, apud Latinos duo hæc esse verba distincta, Despondere, & Nubere. Despondere dicitur de sponsa, cum promittitur alicui futura coniux: Nubere vero dicitur de sponsa cum iam sit alicuius coniux. Sic etiam apud Græcos sunt hæc duo verba diuersa *Γαμίζω, & νυμφεύω*. Primum verbum Græcis significat, quod Latinis nubere, vel vzorem ducere: secundum idem est Græce, quod Latine, despondere. Interpres Græcus Sancti Matthæi capit. 1. & Sanctus Lucas capit. 1. vt vultur Græco verbo *νυμφεύω*, quod est despondere: & tamen certum est, inter Ioseph, & Mariam Virginitatem verum exitisse coniugium, & non solum futuri matrimonij promissionem. Nam *Matth. 1. dictum est ab Angelo. Ioseph: Noli timere accipere Mariam coniugem tuam*. Nec valet ea expositio Hæretici cuiusdam: Noli timere accipere Mariam in coniugem, quæ tibi hæcenus desponsa est, non nupta. Et in eodem capite Ioseph vocatur Græce, *αὐτῆς ἄνδρα* & non *νυμφῶς*, hoc est, sponsus, & B. Virgo appellatur Græce *νύμφη*, hoc est, vxor Ioseph. His accedit, quod si vere matrimonium inter Ioseph, & B. Virginem non fuisset, sed sola futuri matrimonij promissio, inde consequens esset, vt B. Virgo stupri rea vulgo ceteretur, quod innupta, quamuis sponsa viro peperisset, atqui Christus Dominus voluit omnino Matris honori consulere: ergo natus est ex Virgine viro nupta, & non ex promissa tantum in matrimonium, B. Aug. li. 1. de Nuptijs & Conceptione. c. 11. & li. 13. contra Faustinum capit. 4. & lib. 2. de Consen. Euangel. & li. 1. contra Iulianum ostendit, verum fuisse matrimonium inter Ioseph & Mariam, etiam si nulla copula intercesserit. Quare benigne interpretari debemus Hilariu *cap. 1. in Matth. Epiph. Hæresis 78. Theophy. 2. in Matth. qui videntur asserere, B. Virginem non fuisse nuptam, sed solum desponsam Ioseph. solum enim negare voluerunt illi Patres, inter eos fuisse matrimonium consummatum; nunquam autem negarunt fuisse matrimonium ratum atque legitimum. Eodem modo intelligendi sunt alij Patres, Hieron. contra Heluidium, Maria, inquit, quam putat esse, Ioseph, vxorem habuisse, custos potius fuit, quam maritus. & *Mat. 1. cum virum audis, tibi non subrat suspicio nuptiarum, sed recordare consuetudinis Scripturarum, quod sponsi viri, & sponsa vxores vocentur*. Greg. 8. 2. in Eua. Ioseph Mariam sponsam habuit, quæ tamen ad eius nuptias non peruenit. Chry. ho. 1. in Mat. Videt, inquit, quod Ioseph non ad coniugium Mariæ erat enectus, sed ad ministerium eius. Aug. in ea verba: Noli timere, &c. Coniu-*

Mat. 1.

Nu. 17.

Dan. 2.

Exod. 2.

Iud. 6. Luc. 1.

Cant. 4.

Cant. 7.

Mat. 13. Luc. 1.

gem, inquit, nominavit, quia erat futura uxor. Fuit igitur inter Ioseph, & Mariam verum matrimonium, ratum qui dem, sed non consummatum: & huiusmodi coniuges solent vulgo appellari non solum apud Hebraeos, sed etiam apud Graecos, & Latinos, sponsi. Sed cur quæso, inquires, Euangelista B. Virginem dicere maluerunt desponsatam viro, quam nuptiam? Respondeo, id eos fecisse consulo, ut indicarent non fuisse consummatum matrimonium inter eos, ac proinde B. Virginem viro incognitam fuisse.

Decimo tertio quaeritur, An Deipara fecerit votum virginitatis? Theologi cum Magistro sententiarum in 4. Dist. 30. & cum Gratiano in cap. Sufficit 5. Cum ergo 27. Quæst. 2. & cum S. Thoma 3. p. Dist. 28. art. 4. communiter dicunt, Deiparam virginitatem suam voto Deo facta consecrasse: quia maioris est meriti virginitas voto firmata, quam solo animi proposito decreta. Unde quia Deipara ceteras omnes virtutes habuit in summo gradu perfectas, dicendum est, etiam virginitatem servasse perfectam. Votum virginitatis fecisse, veteres quoque Patres tradiderunt: Nyllæ in Orat. de Christi Natiuitate, Angu. lib. de S. Virginit. c. 4. Beda in Lucam 1. Antel. lib. de Excellentia B. Virginit. ca. 4. Rupertus lib. 3. Commentariorum in Cant. Bernar. hom. 4. super Missus est, & ser. super illa verba Apocly. 12. Signum magnum apparuit in caelo.

Luc. 1.

Quæres, an ex illis verbis Luc. 1. Quomodo fiet istud? quoniam virum non cognosco, colligatur Deiparam suam virginitatem Deo vouisse. Sciendum est, aliquos ex Patribus asserere, Deiparam ea verba dixisse, quia non credidit verbis Angeli, aut saltem quia dubitauit. Ita S. Acha. hom. in Genes. & Nyllæ in Orat. de Christi Natiuitate. Chryost. hom. 49. in Genes. Euxy. Luc. 1. Considerabat, inquit, quod natura erat, non quod diuina virtutis, & potestatis. Et quia intellexerat ex verbis Angeli, se concepturam, & parituram filium virginitate permanente: ideo dixit, vel non credendo, vel saltem hesitando: Quomodo fiet istud. Sicut Ioan. 6. Iudas non credendo, sed dubitando dixerunt: Quomodo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum. Sed nihilominus fatentur Prædicti Patres, Deiparam non peccasse non credendo, vel dubitando feminam posse in virginitate concipere, & parere filium, quia considerabat quid natura posset, non quid diuina virtus.

Ioan. 6.

At enim mihi quidem horum Patrum sensus minime probatur. Id est omnino probandum, quod S. Ambros. lib. 2. de Abraham c. 8. & in Lucam c. 1. & August. lib. 16. de Ciuit. Dei cap. 24. & Theophyl. & Beda in Luc. 1. & Damasc. lib. 3. de Fide orthod. c. 2. Bern. hom. 4. Super Missus est, communiter tradiderunt, in huiusmodi verbis nequaquam B. Virginem fuisse incredulam, nec dubitasse, nec signum petiisse: sed solum quæsiuisse modum, quo esset id, quod Angelus nuntiabat, implendum: tanquam diceret, credo Angele Dei, quod dicis, quanquam longe excedat capium omnem mentis meæ; & intelligentiam, sed modum quo hoc erit, non audio: & propterea nosse velim.

(Quoniam virum non cognosco.) Huius temporis Hæretici aiunt virginem non solum dubitasse, sed etiam peccasse, quia credidit fieri non posse à Deo, quod præter communem naturæ cursum, & ordinem est. Ceterum isti, tanquam impj in beatissimam Virginem garrunt, nec excusantur, quod supradicti Patres dixerint eam non credidisse, & dubitasse, quia aperte addiderunt, non tamen peccasse, eo quod considerabat quod naturæ erat, non quod diuinæ virtutis, ac potestatis.

Non placet itidem sensus quorundam Catholicorum: ut Caietani; Quomodo nunc concipiam, & pariam filium, vt tu dicis: Ecce concipies & paries filium? quoniam vsq; ad hunc præsentem diem ex persum vitilis complexus? quasi ex verbis Angeli B. Virgo collegerit se statim concepturam & parituram filium. Dicendum est enim cum S. August. lib. de sancta Virginit. c. 4. & cum Nyllæno Orat. de Christi Natiuitate. & Bernar. hom. 4. super Missus est, & Beda in Luc. 1. In illis verbis Deiparæ: Quoniam virum

non cognosco, verbum (cognosco) accipi non solum vt significat, hæcenus non cognoui, sed etiam non sum deinceps cognitura. Sciendum enim est, esse phrasim Hebraeam, qua vtuntur Hebræi verbis præsentis temporis, siue præteriti, siue participij præsentis, vt significent consuetudinem actus. Cuius rei placet in medium nonnulla exempla proferre. Marc. 2. dixerunt Christo Iudæi: Quare discipuli Ioannis & Pharisæorum ieiunant, tui autem discipuli non ieiunant? Quam frequentiam & consuetudinem actionis explicantes, SS. Lucas & Matth. apposuerunt vocem frequenter, dicentes. Quare nos, & Pharisæi ieiunamus frequenter: Discipuli autem tui non ieiunant? Io. vii. Exiit sermo inter fratres, quia discipulus ille non moritur, id est, quia nunquam moriturus esset, vel quod mori non deberet, Exo. 5. Non do, ait Pharaon Iudæis, vobis paleam i. e. nūquā in posterum dabo, sicut prius consueuerat dare. Mat. 17. Magister vester non soluit didrachma? i. soluet non solet, Mat. 26. Tempus meum prope est, apud te facio Pascha, i. facturus sum. Sic etiam apud Latinos sumitur aliquando verbum præsentis temporis. Solet enim diceris, qui vitæ instituto, vel voti religione, vel legis præscripto vinum bibere, vel carnes edere prohibetur: vinum non bibo, & carnis non vescor, id est, non soleo, vel non debeo. Quia igitur Deipara erat voto virginitatis adstricta, recte dixit, quoniam virum non cognosco, id est, cognoscere iure non possum, nec debeo, quia voti religione prohibeor.

Mat. 1.

Mat. 17.
26.

Decimo quarto quaeritur, An Angelus cum ad B. Virginem venit, eam domi solam inuenierit? Ambros. lib. 2. de Virginit. & lib. 2. de officiis cap. 18. ait eam fuisse in domo penetralibus solam sine comite, sine teste, & Bernardus hemil. 3. de B. Virginitate: Inuenta est ab Angelo domum ingrediente, & ostium clausum penetrante, in oratione posita. Sic ille. Et certe verisimile est eam tunc considerasse arcanum futuræ Incarnationis mysterium: erat nihilominus B. Virgo sociata septem præcipuis spiritualibus puellis nimirum, septem virtutibus. Modestia, & ideo audiens Angelum nuntium, tacuit: Verecundia, unde turbata est in sermone eius: Prudentia, quia cogitabat qualis esset ista salutatio: Virginitate Deo religiose promissa, & ideo dixit: Quomodo fiet istud? quoniam virum non cognosco. Obedientia officiosa, cum dixit: Ecce ancilla Domini. Ecce, inquit: quo verbo statim se ipsa paratam obtulit: Humilitate profunda, nam, Ancillam Domini se appellauit, cum Matrem Dei eam futuram esse Angelus nuntiasset: Fide finitissima nam dixit: Fuit mihi secundum verbum tuum. Beata quæ credidit, & ideo locuta est, & verbo concepit Verbum.

Luc. 1.

Decimo quinto quaeritur, In quibusnam plenitudo gratiæ consistat, quia salutata est B. Virgo ab Angelo, gratia plena? Respondeo, eam in multis consistere. Primo fuit gratia plena multo plus quam sint omnes Angeli, & sancti homines. Unde auctor sermonis de Assumptione B. Mariæ Virginis nomine B. Hieronymi, aut Sophronij in scriptis dicit: Bene gratia plena: quia ceteris per partes præstat, Maria vero tota se infudit plenitudo gratiæ. Et paulo inferius: In Mariam totius gratiæ plenitudo, qua in Christo est, venit, quamuis aliter: quia etiam in sanctis Patribus, & Prophetis gratia fuisse creditur, non tamen antenu plena. Secundo: fuit in Deipara plenitudo gratiæ: nam tria sunt, quæ Dei gratiæ opponuntur, vel charitatis, quæ semper cum gratia coniungitur, feruorem minuunt, scilicet, Originale peccatum, Lethale crimen, quæ duo cum gratia diuina coherere non possunt: & veniale delictum, quo detestetur feruor charitatis. Beata igitur Virgo fuit omni gratia plena, quia immunis ac libera ab omni peccato, Originali, Lethali, & Veniali. Tertio habuit plenitudinem gratiæ: quia sic fuit in bono gratiæ confirmata, vt nunquam senserit pugnam carnis cum spiritu, sensus cum ratione, eorumporis cum animo. Nimirum affectus animi, quia ceteris omnibus hominibus rationem mentis aliquando præcurrunt, aliquando perturbant, ad se aliquando pertrahunt, in Beata Virgine ita fuerunt singulari Dei munere ac priuilegio repressi, vt rationem nunquam præ-

præ-

præuertent, perturbauerint, vel à recto, & bono deflexerint. Quarto: plenitudo gratiæ in B. Virgine illa fuit admittatione, & imitatione digna, quod semper in bonis operibus crescebat, in omni verbo, cogitatione, & opere merebatur, lauti non sic: aliquando stant, non ultra procedunt in meritis & bonis gratiæ: at Beata Virgo semper in bono proficiebat. Quinto: singulari Dei priuilegio nouit se esse in bono gratiæ confirmatam, & non quomodocumque, sed ita confirmatam, ut sciret se nunquam leuiter peccasse, aut etiam peccatam: ac proinde nunquam a gratia diuina olim adepta cecidisse, neque inquam donum gratiæ amissuram. Sexto: plenitudinem gratiæ habuit Virgo benedicta, quia habuit perfectiones omnium Sanctorum, omni imperfectone remota. In ea fuit fides Patriarcharum, spes Prophetarum, charitas Apostolorum, fortitudo, constantia, & patientia Martyrum, sobrietas, & temperantia Confessorum, castimonia Virginitatis, Religiosorum officiosa obedientia, Monachorum tacita, & secreta humilitas, voluntaria Eremitarum paupertas, paruulorum, & simplicium mansuetudo, fecunditas coniugum, pia & sancta Viduarum religio, ac demum puritas Angelorum. Septimo fuit plena gratia, quia singulæ eius virtutes ad pleniorum & maiorem perfectionis gradum quam in ceteris sanctis peruenerunt. In reliquis sanctis hominibus hæc, aut illa virtus vsu & functione operis excellebat, at in Beata Virgine singulæ virtutes fuerunt longe multo cumulatiores, & perfectiores. Octauo: Plenitudo gratiæ in Beata Virgine euenit, ut qui eam intuebantur, non nisi ad castitatem, & pudicitiam excitarentur. Sanctus Thomas 3. Dist. 3. q. 1. ar. 1. q. 5. ad quintum. Addit etiam Alexander 3. par. 9. memb. 3. eam, si quos aspiceret, in eis libidinis motus extinguisse. Sic etiam S. Bonaventura in 3. dist. 3. par. 1. ar. 9. 3. Gabriel eod. lib. 3. dist. 2. ar. 3. dub. 1. Et certe S. Ambrosius lib. de Institut. Virginitatis cap. 7. Tanta, inquit, erat eius (Virginis Deiparæ) gratia, ut non solum in se uirginitatem seruaret, sed etiam ipsos, quos uideret, integritatis insignis conferret. Nono: plenitudo gratiæ fuit in uirgine Deipara, quia primo temporis puncto, quo fuit concepta, liberam rationis usum habuit in his, quæ pertinent ad Deum cultum, & meritum bonorum operum. Sanctus Bern. serm. 51. de B. Virgine c. 2. Iacobus Valentinus super Canticum Magnificati. Caietanus 3. par. q. 27. art. 3. Viguerius de Institut. Theol. cap. 2. h. uers. 9. Vnde in primo temporis momento, quo fuit in uero matris concepta, diuinam gratiam & sanctitatem accepit per liberum uoluntatis consensum, quo se ad recipiendam gratiam præparauit. Vltimo: plenitudo gratiæ fuit esse matrem Dei: nam eo ipso tanquam proxima gratiæ capiti & fonti gratiæ plenitudinem habuit. Tria sunt, quæ quadam infinitatem participant, uidelicet, clara Dei visio, qua Spiritus beati diuinam faciem intuentur: natuta humana à uerbo diuino suscepta: & Mater Dei. nam clara Dei visio talis est, ut alia visio esse non possit melioris, aut maioris obiecti. Natura humana sumpta à uerbo ita est nobilitata: ut nequeat esse uilla natura melioris, aut maioris personæ. Ita etiam nulla forma potest esse mater melioris, aut maioris filij, quam sit Deipara. Vnde, teste Anselmo, Libro de Conceptu Virginali cap. 18. Decuit ut Mater Dei, & genitrix, ea partu miteret, qua mater sub celo nequit intelligi.

Vltimo queritur, cur turbata sit Beatissima uirgo, ad salutationem Angeli, cum assueta fuerit sermonibus Angelorum? Origenes sermone secundo in Lucam dicit, causam fuisse excellentiam, & magnitudinem salutationis insolite. Sanctus Ambrosius lib. 2. de Abraham cap. 2. Et libro primo Officiorum ait, fuisse causam, Angeli præsentiam & aspectum, qui specie uiri insolita, & peregrina apparuit: ita ut turbata fuerit, quia fuit salutata ab eo, cum nunquam antea uiri salutationem audierit. Hieronymus in Epistola ad Eustochium, & Euthymius in Lucam, cap. primo. Causam fuisse eam censent, quia dubitabat an esset Angelus lucis, an tenebrarum: ac proinde dubita-

bat prudens Virgo, an dolosa ac fraudulenta esset eius, odi salutatio. Sanctus Bernardus serm. 3. super Missus est: Causa, inquit, turbationis fuit uirginalis pudicitia, & uerecundia. Dicendum est, tres fuisse causas turbationis: Magnitudinem salutationis insolite: Profundam Beatæ Virginis humilitatem: Ardentissimum studium, & amorem uirginalis pudicitia. At huiusmodi turbatio mentem B. Virginis à bono, & recto non auertit ullo modo, nec alienauit.

CAP. XVIII.

De die festo Purificationis B. Mariæ Virginis.

PRIMO queritur, Quando colitur in Ecclesia huiusmodi celebritas? Scribit Nicephorus lib. 7. ca. 28. Iustiniani senioris constitutione fuisse sanctum, ut hic dies festus ab omnibus anniuersaria celebritate coleretur. Id autem, meo iudicio, non est ita intelligendum, quasi tunc primum huius diei cultus fuerit institutus, sed quod ab omnibus Græcis populis hunc diem obseruari, & coli iusserit Imperator, cum fortassis nonnulli in hoc die festo colendo negligentiores existissent. Sergius hoc nomine primus Pontifex Romanus hunc diem celebri & solemnè supplicatione, quam Processionem appellant, coli: & quodidem fieri præcepit in tribus alijs diebus Beatæ Deiparæ sacris, nimirum Annunciationis, Assumptionis, & Natiuitatis: ut refertur in libro, qui dicitur Ordo Romanus, & Martyrologio Bedæ quinto Idus Septembris. More Ambrosiano inter celebritates Domini habetur, ex ritu Græcorum Purificatio B. Virginis: sed Romanorum more numeratur inter dies festos B. Virginis dicat. Puto hanc celebritatem antiquissimam esse, & fortassis ab Apostolis, vel primis eorum Discipulis institutam.

Secundo queritur, Quot, & quæ diuine leges in Purificatione B. Virginis impletæ fuerint? Respondeo, tres fuisse ab ea leges impletas: Vnam qua præceptum erat, Leuit. 12. ut mulier, quæ pepererat masculinum, quadraginta diebus domi se contineret, & istis impletis, in templo coram Domino se sifteret: Et quæ feminam pepererat, octoginta diebus domi maneret, & octogesimo die ad templum ueniret. Secunda lex erat Exod. 13. & Numerorum 18. qua præcipiebatur, ut mulier quæ peperisset primogenitum, sifteret eum, impletis suæ purgationis diebus, Domino in templo, ut eum tanquam Domino dedicatum consecraret. Hac lege iubebantur Iudæi omnia primogenita tum in hominibus, tum in brutis animalibus Deo offerre. Porro primogenita oblata Domino mactabantur in holocaustum, si erant animalia munda: quod si immunda essent, pretio redimebantur, primogenitum quoque hominis pretio redimebatur. Primogeniti ex tribu Leuitica non redimebantur, quia dedicati Deo perpetuo erant filij Leui. Fiebat autem redemptio primogeniti quinque siclis. Siclus autem unus ualebat quatuor Julios Italicos, siue quatuor Hispanicos regales. Tertia lex erat Deut. 12. qua iubebantur parentes expleti purgationis diebus offerre in templo agnum anniculum in holocaustum, aut si præinopia agnum offerre non possent, duos certe pullos columbarum, aut par turturum offerrent: hæc tres leges paucis uerbis complexus est S. Euangelista Lucas, cap. 2.

Tertio queritur, An B. uirgo prima illa lege fuerit comprehensa, ita ut purgatione indiguerit? Origenes in Lucam homil. 14. ait, ea lege fuisse obligatam. Sed hæc sententia, tanquam temeraria, & quæ offendit credentium aures, merito refutatur: pugnat enim cum communi Interpretum consensu, dicentium, B. Virginem eam legem impleuisse uoluntate sua, non necessitate. Sic Basil. Isa. 7. Cyrillus lib. 8. in Leuiticum. & lib. 13. de adorat. in Spiritu. Chrysostomus homil. de Occursu Christi, Augustinus. q. 40.